

Klimaatadaptatiemaatregelen op wijkniveau
 Een overzicht
 Laura Stroeve-Kleerekoper (with Prof.dr.ir. Andy van den Dobbelsteen)
TU Delft, Faculteit Bouwkunde, Afdeling Architectural Engineering + Technology, Leerstoel Klimaatontwerp & Duurzaamheid
 25-4-2013

TU Delft Delft University of Technology
 Challenge the future

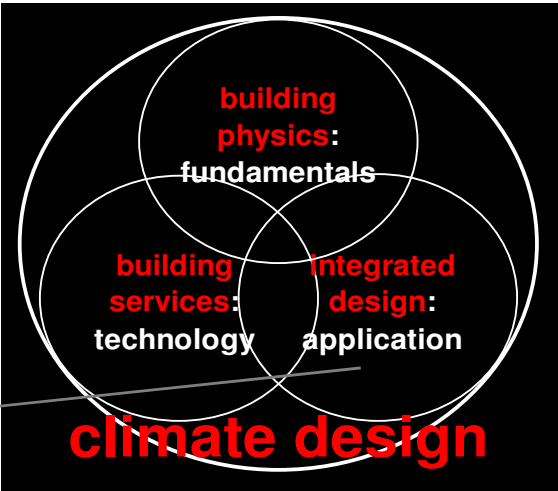
Knowledge for Climate

Nieuwe opgave: klimaatontwerp

Drie vakgebieden

- bouwfysica
- klimaatinstallaties
- geïntegreerd ontwerp

traditioneel architectuur
 nu ook stedenbouw

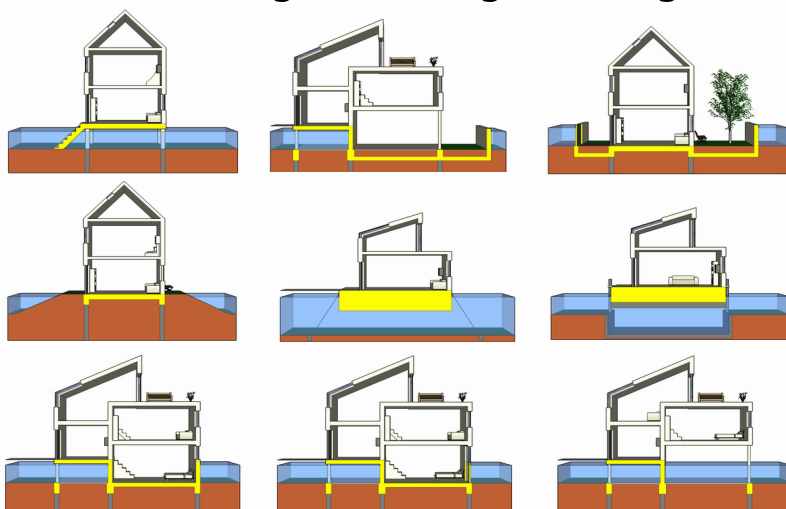
building physics: fundamentals
building services: technology
integrated design: application
climate design

TU Delft Urban Climate Design Engineering 2

Water: stedelijke beïnvloedingsfactoren

- Waterbuffers
 - Individuele regenwateropslag
 - Oppervlaktewater & groenvoorzieningen
 - Innovaties: bijv. waterpleinen
- Karakteristieken van de ondergrond
 - Permeabiliteit & bodemsamenstelling
 - Verhardingsoppervlak
 - Verhardingsmaterialen
- Mogelijkheid tot afwenteling
 - Boezemwater
 - Overstortgebieden buiten de stad
 - Inundatiegebieden (opofferingsgebieden)

Overstromingsbestendige woningen

Overstromings-bestendige woningen voor Moordrecht [Dobbelsteen et al., 2008]

Waterstedenbouw

Plan voor de Haarlemmermeer
[OK Architecten]

Drijvende
platforms
voor IJburg
[Waterstudio.NL]

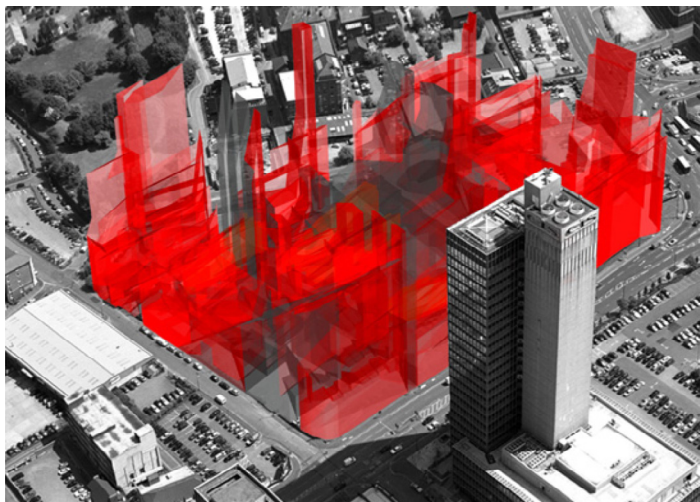
Hitte: stedelijke beïnvloedingsfactoren

- Massa die warmte absorbeert en vasthoudt
 - Verharding, bijv. asfalt
 - Steenachtig bouw materiaal
 - Dakbedekkingen, bijv. bitumen
- Kwaliteit van de bebouwing
 - Compactheid
 - Isolatie waarde
- Luchtdoorstroming
 - Stedelijke assen & straten patronen
 - Groen-blauwe infrastructuur
- Koeling door verdamping
 - Oppervlaktewater en natte pleinen
 - Groen: individuele bomen tot stadsparken

(Des)orientatie

Zoektocht naar de optimale configuratie

Optimale vormen voor
bezonning en zontoetreding
in Manchester
[Craig Martin]

Opwarming voorkomen: compacte stad

Granada,
Spanje

Noord-
Afrikaans dorp

Thera,
Santorini,
Griekenland

Albedofactor: reflectie van oppervlakken

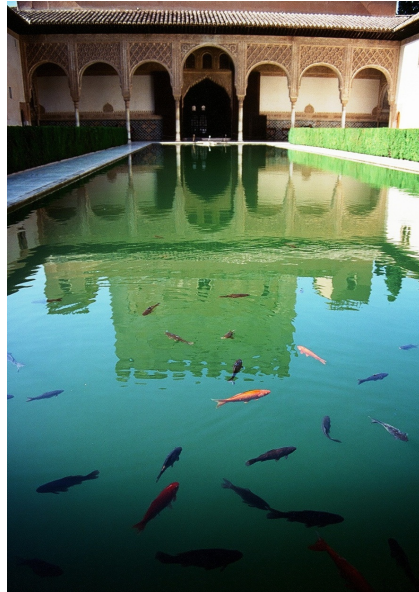
Spanje

Koelen met water

Alhambra, Granada, Spanje

Twee werkingen:

- Temperatuurverschil
- Verdampingskoeling

Aders voor afvoer, opslag, koelte en pret

Freiburg

Creëer je eigen thermiek

Zonneschoorsteen
[Ben Bronsema]

Palenque, Mexico

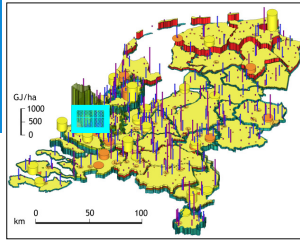
Stedelijke paraplu die ook koelt

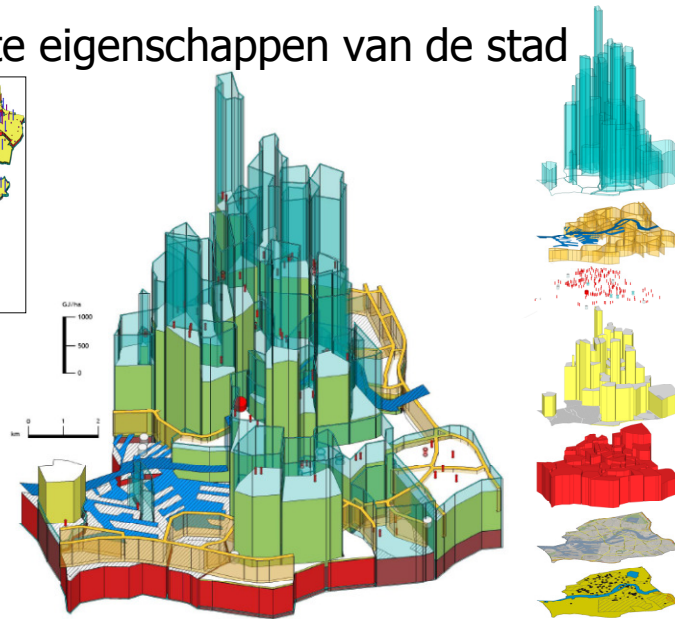
Singapore

Ken de warmte eigenschappen van de stad

Warmte kaart voor het centrum van Rotterdam
[Broersma, Fremouw, Dobbelaars, Rovers 2010]

Hergebruik restwarmte in de stad!

[image by Doepel Strijkers Architects]

Van klimaatgevoelig naar klimaatrobuust

Ondiep, Utrecht

TU Delft

Urban Climate Design Engineering

17

[illegible]

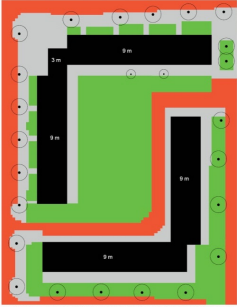

Couperusbuurt - Amsterdam Nieuw-West

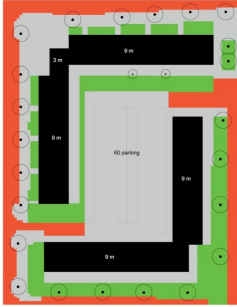

Parkeervarianten

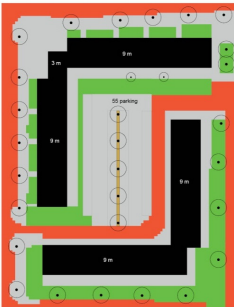
Existing situation
Grass field

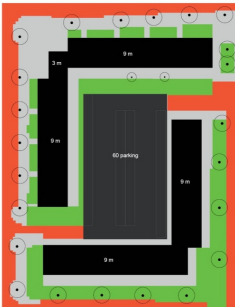
Parking 1
Concrete pavement

Parking 2
Concrete pavement with trees

Parking 3
Asphalt pavement

Urban Climate Design Engineering

21

Couperusbuurt - bouwblok studie

Bestaand

Geen groen

Urban Climate Design Engineering

22

Nieuw vak: stedelijk klimaatontwerp

Vertaal klimaatontwerp van gebouwen naar de stad, met volgende tools

- Zonwering: bladerdek of stedelijke doeken
 - Luchtkanalen: straten en parkstroken
 - Luchtzuiveraars, bevochtigers en koelers: groen en oppervlaktewater
 - Ontvochtigers: koude stedelijke oppervlakken
 - Radiatoren (verwarmen en koelen): daken, buitengevels en verharding
 - Lokale klimatisering: stedelijk meubilair
 - Afzuiging: (zonne)schoorsteeneffect langs gebouwen en muren
- + Reflecterende oppervlakken om te koelen
- + Groene of natte buitengebieden voor koele en schone toevoer

 Knowledge
for Climate

l.kleerekoper@tudelft.nl / a.a.j.f.vandendobbelsteen@tudelft.nl

TU Delft, Faculteit Bouwkunde, Afdeling Architectural Engineering + Technology, Leerstoel Klimaatontwerp & Duurzaamheid

 Delft
University of
Technology
Challenge the future